

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У даній статті актуалізується застосування тренінгових технологій у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів англійської мови. Розкрито основні етапи та розглянуто принципи і методи тренінгової роботи, а також роль викладача в організації та проведенні тренінгів.

Ключові слова: тренінг, тренінгові технології, вчитель англійської мови.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Сьогодні як ніколи зростає роль випереджаючої педагогічної освіти, спрямованої на ті умови в житті і професійній педагогічній діяльності, з якими зустрінеться у найближчому майбутньому і випускник педагогічного навчального закладу, і досвідчений педагог. Існуюча система підготовки вчителя іноземної мови, зорієнтована на репродукування навчального матеріалу, має структурно і дидактично змінитись – стати в більшій мірі сприйнятливою до нового. Тому постає актуальною проблема використання тренінгових технологій під час підготовки та навчання майбутніх вчителів англійської мови.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких заточковано розв'язання даної проблеми... Упродовж ХХ століття тренінг як засіб адаптації людини до професійної діяльності, перепрограмування поведінки та діяльності людини отримав широке визнання і впровадження у різні сфери людської діяльності. Сьогодні добре відомий досвід Лейпцигської (Манфред Форвег, Традель Альбер), Талліннської (Х.Міккін), Ленінградської (Л.Петровська, Ю.Ємельянов, С.Макшанов) шкіл.

Формулювання цілей статті... Метою статті є розкриття особливостей застосування тренінгових технологій у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів англійської мови.

Виклад основного матеріалу... Стратегія реформування сучасної педагогічної освіти в Україні втілюється у спрямованості змісту і форм освітнього процесу вищої педагогічної школи на пріоритет особистісно зорієнтованих технологій педагогічної освіти. До таких технологій можна віднести тренінгові технології.

Тренінг, вважають фахівці, подібний до самого життя в мініатюрі. Навчання в тренінгових групах дарує учасникам радість, конструктивне спілкування, навички співпраці, відкриває нові перспективи. Тренінг надає не лише специфічні знання та навички з навчальної тематики, а й допомагає змінити неконструктивне ставлення до інших людей на ефективну модель співробітництва.

Необхідно зауважити, що тренінг і традиційні форми навчання мають суттєві відмінності. Традиційне навчання більше орієнтоване на *правильну відповідь* і є формою передачі інформації та засвоєння знань. Натомість тренінг орієнтований на *запитання та пошук*. Під час тренінгу викладач лише створює умови для активних дій і розвитку студента, а все інше студент робить сам, демонструючи власну ініціативу і кмітливість. Це спонукає нас свідомо відмовитись від „педагогічної позиції” викладача на користь самостійної дослідницької діяльності тих, хто навчається. Саме в цьому і полягає мета тренінгової роботи, яка суттєво відрізняє її від звичайної традиційної форми навчання [5].

Однак, застосування активних тренінгових технологій в процесі підготовки вчителів англійської мови та у ході вивчення англійської мови ще потребує відповідного теоретичного обґрунтування, методичного забезпечення та рівня підготовки викладача-тренера. На сьогодні не існує загальноприйнятого визначення поняття „тренінг”. Термін „тренінг” (від англ. training) має кілька значень: навчання, тренування, дресирування [7]. Зокрема, Ю.Н.Ємельянов визначає тренінг як групу методів розвитку здібностей до навчання і оволодіння складним видом діяльності [2]. Л.А.Петровська розглядає „соціально-психологічний тренінг” як „засіб дії, направленої на розвиток знань, соціальних установок, вмінь, досвіду в галузі міжособистісного спілкування”, тобто, як „засіб психологічної дії” [4]. Розглянувши наведені визначення, можна зробити висновок, що професійний психолого-педагогічний тренінг – це метод активної групової навчальної діяльності з метою оволодіння певними знаннями, розвитку навичок, умінь, установок та особистісних якостей засобом навчання, з метою досягнення ефективного виконання одного або кількох видів діяльності. Іншими словами – це передача знань із розвитком та вдосконаленням певних навичок та вмінь, створення оптимальних умов для самостійного пошуку способів вирішення завдань.

Основа сучасного тренінгу полягає в тому, що навчання опирається на власний досвід учасників, їх інтереси та природне бажання і схильність до соціально-детермінованої взаємодії [3]. Саме в ході тренінгу майбутні вчителі англійської мови мають можливість практикуватися, експериментувати, моделювати ситуацію, перевіряти свої висновки, аналізувати досягнення, відточувати навички спілкування і комунікативну поведінку. Це дозволяє уникнути помилок у реальних умовах, допомагає швидше долати труднощі і робить мовний бар'єр невидимим.

Ще одна перевага тренінгу полягає в активній взаємодії студентів під час занять один з одним. Студенти вчаться працювати в групах та підгрупах, вільно висловлювати свої думки, не боячись допустити помилку.

Необхідно зауважити, що мета традиційної освіти – засвоєння результатів наукового пізнання, набуття відповідних навичок та вмінь. В той час, як мета застосування тренінгових технологій полягає в усвідомленні, розумінні, та засвоєнні самого процесу отримання наукових знань, стимулюванні пізнавальної активності та пізнавальної діяльності тих, хто навчається.

До професійно-підготовленого тренінгу необхідно застосувати комплексний підхід і обов'язково пройти певні етапи, кожен з яких є однаково важливим. На етапі діагностики вивчається все те, що саме необхідно засвоїти. Формулювання задач та підбір методів здійснюється на другому етапі – назовемо його змістовим. Проведення тренінгу відбувається на третьому етапі – активно-діяльнісному. Аналіз результатів проводиться на заключному „підсумковому” етапі.

Ще однією відмінною рисою тренінгу є широка можливість використання різноманітних методичних засобів. Викладач, усвідомлюючи своє завдання, володіє широким спектром вибору тих методів і прийомів, якими є методи тренінгової роботи: групові дискусії; рольові, імітаційні та ділові ігри; аналіз конкретних ситуацій, мозковий штурм, метод кейсів тощо. В даному випадку заняття будуються у вигляді практичних завдань (тренінгових вправ), виконуючи які, учасники приймають активну участь у вирішенні спільного питання. Запорукою вдалого результату є чітке дотримання основних принципів тренінгу:

- 1) активної участі та емоційності;
- 2) дослідницької позиції та об'єктивації (усвідомлення поведінки);
- 3) партнерського (суб'єкт-суб'єктного спілкування) та зворотнього зв'язку;
- 4) „тут і тепер” та відвертості;
- 5) обов'язковості створення ситуації успіху;
- 6) просторово-часової організації [2, 5, 6].

Ефективність тренінгової роботи на уроках англійської мови багато в чому залежить від умінь і готовності тренера отримати зворотній зв'язок, здатності студентів до самоаналізу, а також формування таких важливих якостей як емпатія та рефлексія. Студенти повинні бути готовими до активної взаємодії, самоаналізу та самокорекції.

Висновки... Досвід засвідчує, що застосування тренінгу під час підготовки майбутніх вчителів англійської мови допомагає адаптації майбутніх педагогів до педагогічної діяльності, навчити їх правильно спілкуватися зі своїми учнями, показати багатосторонність педагогічного спілкування. Впровадження тренінгових вправ на заняттях допомагає практично відтворити комунікативні вміння педагога, готує його до викладання англійської мови в аудиторних умовах. Тому тренінг можна вважати новою технологією у навчальному процесі, яка адаптує майбутніх педагогів до професії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Захаров В.П., Хрящева Н.Ю. Социально-психологический тренинг: Учеб. Пособие. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1989. – 43 с.
2. Емельянов Ю.Н. Активное социально-психологическое обучение. – Л.: ЛГУ, 1985. – 166 с.
3. Ковалёв Г.А. Активное социальное обучение как метод коррекции психологических характеристик субъекта обучения. Автореф.... дис. канд. псих. наук. – М., 1980. – 21 с.
4. Петровская Л.А. Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг. – М.: Изд. МГУ, 1989. – 216с.
5. Прутченков А.С. Социально-психологический тренинг в школе. – 2-е изд., дополн. и перераб. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. – 640 с.
6. Рай Л. Упражнения: схемы и стратегии. – 2-е изд. – СПб: Питер, 2003.– 256 с.
7. Хрящева Н.Ю. Психогимнастика в тренинге. – СПб.: „Речь”, Институт тренинга, 2000. – 256 с.

Аннотація

Л.М.Огородник

Использование тренинговых технологий в профессиональной подготовке будущих учителей английского языка

В статье актуализируется использование тренинговых технологий при подготовке будущих учителей английского языка. Раскрываются позитивные и негативные стороны использования тренингов в процессе подготовки будущих учителей английского языка.

Ключевые слова: *тренинг, тренинговые технологии, учитель английского языка.*

Summary

L.M. Ogorodnic

The use of training technologies in the future teachers of English professional preparation

In the article the author analyses the sense of training technology and its use in the future teachers of English professional preparation. The positive and negative sides of the use of training technologies in future teachers of English professional preparation are shown in the article.

Key words: *training, training technologies, teacher of English.*

Дата надходження статті

„5” жовтня 2007 р.

УДК 371.035.9 (045)

О.Б.ПЕТРЕНКО,

*кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Рівне)*

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЖІНКИ-ВЧИТЕЛЯ

Стаття присвячена актуальній проблемі специфіки професійної підготовки жінки-вчителя з урахуванням гендерного аспекту.

Ключові слова: *гендерний підхід, гендерна чутливість, самореалізація, професійна діяльність.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Внесок, який суспільство робить у розвиток особистості, залежить від її статі. Сьогодні є очевидним, що якість професійної діяльності, самооцінка людини напряму залежить від самопочуття людини у сфері взаємин між статями, від гендерної ідентифікації особистості, від засвоєння і реалізації в поведінці гендерних стереотипів. І в жінки, і в чоловіка формуються специфічні гендерні структури особистості, або гендерні компоненти ідентичності, що природньо визначають процеси самореалізації. Конкретні умови буття людей визначають особливості їх свідомості, а, отже, специфіку їх ставлення до навколишньої дійсності та систему цінностей. Переорієнтація сучасного суспільства, його соціальної політики актуалізує гендерні аспекти освіти, зокрема, й у підготовці вчителів.

Метою гендерного підходу в освіті виступає деконструкція традиційних культурних обмежень розвитку потенціалу особистості залежно від статі, осмислення й створення умов для максимальної самореалізації й розкриття здібностей чоловіка і жінки у процесі педагогічної взаємодії. Тому на часі в професійній підготовці вчителя для сучасної української школи врахування гендерних аспектів, що передбачає включення гендерної компоненти в усі складові навчального процесу.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Проблему підготовки майбутнього вчителя до гендерного виховання учнів в українській педагогіці піднімали О.Гречишкіна, А.Гречишкіна, Т.Пулькіна [4], формування гендерної культури майбутнього вчителя аналізували О.Кікінежді, В.Кравець [5], технологію викладання гендерних курсів у вищій школі розглянуто нами [7], проблему гендерного підходу в підготовці вчителя розглядав В.Приходько [9], гендерні тенденції сучасної освіти узагальнила С.Юдіна [11]. Однак гендерний аспект професійної підготовки жінки-вчителя досьогодні в українській педагогіці не аналізувався, тому саме його ми й обрали предметом дослідження в нашій статті.

Формулювання цілей статті... Аналіз особливостей професійної підготовки і самореалізації майбутнього педагога-жінки є метою цього дослідження. Основним завданням статті є розгляд специфіки професійної підготовки жінки-вчителя з урахуванням її гендеру.

Виклад основного матеріалу... У сучасному українському суспільстві завдання щодо підготовки жіночої молоді до педагогічної діяльності постає не лише як актуальна проблема соціально-педагогічної науки і практики, але й як соціальна необхідність.

Важлива характеристика статусу жінки в суспільстві – можливість одержати освіту і успішно зробити професійну кар'єру у відповідності з одержаною кваліфікацією. Основою забезпечення гендерної рівноправності, можливостей гармонійного розвитку жіночої молоді, забезпечення належного їй місця в суспільстві, безперечно, є професійна підготовка через систему ступеневої освіти. Саме освіта є гарантом індивідуального розвитку, підвищення інтелектуального та економічного потенціалу країни. Гендерна ознака освічених людей останнім часом є вагомим показником гендерної демократії у суспільстві. Жінки в Україні володіють достатньо високим